

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету здоров'я та

фізичного виховання

Едуард СИВОХОП

«27» червня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

**НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА У СПЕЦІАЛЬНИХ/ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУПАХ
ЗДО/НРЦ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Спеціалізація (за наявності)	016.02 Спеціальноосвіта. Олігофренопедагогіка
Освітня програма	Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма практики «Навчальна практика у спеціальних/інклюзивних групах ЗДО/НРЦ» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта предметної спеціальності (спеціалізації) 016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка освітньої програми Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини

Розробники: Кляп М.І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри ФТРСІО протокол № 15 від «26» червня 2024 р.

Завідувач кафедри Ярослав ФІЛАК

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

протокол № 12 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

© Кляп М.І., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	2-й	3-й
Кількість модулів –1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента – 30	4-ий	5-ий
	Лекції:	
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю: диференційований залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: диференційований залік в усній формі	Самостійна робота:	
	30	30
	Індивідуальна робота	
	60	60

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Навчальна практика у спеціальних та інклюзивних групах ЗДО та НРЦ**» є підготовка до виконання професійних обов'язків вихователя спеціальної групи або асистента вихователя інклюзивної групи ЗДО та НРЦ, формування у студента позитивного ставлення до своєї професії, набуття та удосконалення вмінь і навичок у проведенні освітньої, корекційно-розвивальної та виховної роботи, співпраці у рамках команди фахівців, що працюють у садочку (вихователя групи, логопеда, інструктора ЛФК, психолога), налагодженні спілкування та партнерства із сім'єю дитини із порушеннями психофізичного розвитку.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти або у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності: 4-10.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові, професійні) компетентності: 3-7, 10-13, 16, 17.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні знання у сфері професійної діяльності (навчання, виховання та корекція порушень розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями).

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення інтелекту, актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми та підлітками з інтелектуальними та комплексними порушеннями, в структурі яких є інтелектуальні, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвиткового освітнього середовища.

СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-17. Здатність до розуміння цінності різноманіття особистості як однієї з умов забезпечення прогресу в розвитку дитини з психофізичними порушеннями; здійснення інклюзивного навчання на основі визначення актуального і потенційного рівня розвитку дитини; вміння добирати і застосовувати корекційні методи, засоби і прийоми роботи, адаптувати та модифікувати зміст навчального матеріалу для задоволення особливих освітніх потреб дітей з порушеннями психофізичного розвитку; забезпечення дружньої та безпечної атмосфери для інклюзивного навчання; розуміння цінності спільної роботи з батьками і сім'ями як важливого ресурсу для навчання учнів з порушеннями розвитку.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Навчальна практика у спеціальних та інклюзивних групах ЗДО і НРЦ» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 1.6 Гігієна дітей і підлітків
- ОК 1.7 Психологія
- ОК 1.8 Педагогіка з історією педагогіки
- ОК 1.10 Педагогіка інклюзивного навчання
- ОК 2.1 Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта»
- ОК 2.3 Інформаційно-комунікаційні технології в спеціальній освіті
- ОК 2.4 Психолого-педагогічний супровід розвитку дітей раннього та дошкільного віку із психофізичними порушеннями
- ОК 2.5 Спеціальна методика дошкільного виховання
- ОК 2.7 Психологія дітей з інтелектуальними порушеннями
- ОК 2.8 Корекційна психопедагогіка
- ОК 2.10 Психолого-педагогічні основи діяльності асистента вчителя, асистента вихователя закладів освіти

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Навчальна практика у спеціальних та інклюзивних групах ЗДО і НРЦ», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.	ПРН 2
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.	ПРН 3
Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.	ПРН 5
Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.	ПРН 6
Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.	ПРН 7
Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.	ПРН 8
Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб,	ПРН 10

можливостей та здібностей.	
Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвиткового навчання дітей з особливими освітніми потребами.	ПРН 11
Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.	ПРН 12
Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.	ПРН 13
Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.	ПРН 14
Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.	ПРН 17
Володіти прийомами забезпечення охорони життя і здоров'я дітей з особливими освітніми потребами у корекційному освітньо-виховному процесі та в позаурочній діяльності.	ПРН 18
Мати навички співпраці з батьками дітей з особливими освітніми потребами, особами, які їх замінюють, фахівцями інших галузей (медиками, психологами, логопедами, фізичними терапевтами, вчителями, вихователями) в рамках міждисциплінарної команди на основі принципів толерантності, діалогу і співробітництва.	ПРН 19

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Навчальна практика у спеціальних та інклюзивних групах ЗДО і НРЦ**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Має навички здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.	ПРН 2
Розуміє закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.	ПРН 3
Розуміє принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.	ПРН 5
Вміє планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.	ПРН 6
Вільно спілкується державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіє фаховою термінологією та професійним дискурсом.	ПРН 7
Може організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.	ПРН 8
Вміє здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.	ПРН 10
Здатний застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвиткового навчання дітей з особливими освітніми потребами.	ПРН 11
Має навичками аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і	ПРН 12

функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.	
Володіє методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.	ПРН 13
Вміє реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.	ПРН 14
Має навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.	ПРН 17
Володіє прийомами забезпечення охорони життя і здоров'я дітей з особливими освітніми потребами у корекційному освітньо-виховному процесі та в позаурочній діяльності.	ПРН 18
Має навички співпраці з батьками дітей з особливими освітніми потребами, особами, які їх замінюють, фахівцями інших галузей (медиками, психологами, логопедами, фізичними терапевтами, вчителями, вихователями) в рамках міждисциплінарної команди на основі принципів толерантності, діалогу і співробітництва.	ПРН 19

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- підготовка індивідуального плану проходження практики, заповнення розділів щоденника практики, підготовка звітної документації;
- конспекти двох залікових занять для дітей різного віку, різних нозологій та з різних розділів програми для спеціальної групи; засобів адаптації/модифікації до двох занять в інклюзивній групі, витягу із журналу спостереження асистента вихователя на ці два дні та графіку роботи на тиждень;
- виготовлення та опис навчально-дидактичного забезпечення, виготовленого для проведення одного заняття;
- сценарій проведення гри (дидактичної, рухливої, сюжетно-рольової тощо) для вихованців інклюзивної групи із залученням дитини з ООП та демонстрацією роботи асистента вихователя;
- спільна презентація та виступ кожної підгрупи студентів про результати практики;
- залік з навчальної практики.

Під час проходження навчальної практики великого значення набуває самоконтроль студентів-практикантів за своєю діяльністю.

При підготовці конспектів занять, сценарію гри та навчально-дидактичного забезпечення дотримуватися принципу академічної доброчесності.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю:

- облік відвідування та перебування студента на базі практики протягом 6 годин щодня;
- систематичний контроль за виконанням індивідуального плану практики;
- перевірка документації навчальної практики на проміжному етапі практики.

Форма підсумкового контролю: диференційований залік, який враховує:

- перевірку документації навчальної практики на заключному етапі;
- оцінку роботи студента-практиканта у характеристиці з бази практики;

- проведення підсумкової конференції на кафедрі з представленням презентацій;
- прийняття заліку з навчальної практики.

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
за виконання програми навчальної практики**

№ з\п	Вид роботи	Кількість балів	Академічний контроль	Кількість годин
1	Складання індивідуального плану роботи на практиці	2	Відмітки у щоденнику	
2	Заповнення щоденнику практики, щоденне перебування на базі практики, написання звіту (відображення у звіті інформації про базу практики).	10+3	Записи у щоденнику практики	5
3	Складання конспектів та проведення двох навчально-корекційних занять з різних розділів програми у спеціальній групі. Розробка засобів адаптації/модифікації для проведення двох занять в інклюзивній групі, витягу із журналу спостереження асистента вихователя на ці два дні та графіку роботи асистента на тиждень.	50 (25+25) 50 (10+10+10+20)	Опис і аналіз у щоденнику, звіті Конспекти занять	30
4	Підготовка навчально-дидактичного забезпечення до одного заняття та його опис	10	Опис у щоденнику, звіті. Фото і опис НДЗ	10
5	Підготовка сценарію гри для вихованців інклюзивної групи із залученням дитини з ООП	15	Опис і аналіз у щоденнику, звіті. Сценарій гри	10
6	Захист практики, підготовка презентації	10 (5+5)		5
	Всього за практику	100		60

Критерії оцінювання занять, проведених здобувачами-практикантами

Оцінка «відмінно» (21-25 балів). Здобувач-практикант самостійно, грамотно в методичному і змістовому аспектах спланував заняття, визначив навчальну, виховну та корекційно-розвиткову мету, намітив реальні цілі, конкретні етапи заняття та методичні прийоми досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням вікових та особистісних особливостей вихованців, рівня їх підготовки, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій досягнута мета заняття.

Оцінка «добре» (16-20 балів). Здобувач-практикант самостійно, грамотно в методичному і змістовому аспектах спланував заняття, визначив навчальну, виховну та корекційно-розвиткову мету, намітив реальні цілі, конкретні етапи заняття та методичні прийоми досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей

дітей, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій мета заняття досягнута в цілому, але є несуттєві зауваження до реалізації окремих етапів роботи.

Оцінка «задовільно» (11-15 балів). Здобувач-практикант в основному самостійно та грамотно в методичному і змістовому аспектах спланував заняття, визначив навчальну, виховну та корекційно-розвиткову мету з певними недоліками, намітив цілі, етапи, методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них, але не достотно врахував індивідуальні особливості дітей, і в результаті виконання запланованих ним навчальних дій мета заняття досягнута не повністю.

Оцінка «незадовільно» (0-10 балів). Здобувач-практикант допускав серйозні помилки під час проведення заняття, не налагодив контакт з вихованцями, не забезпечував дотримання дисципліни дітьми. На занятті не було досягнуто навчальної, виховної та корекційно-розвивальної мети. Студент виявив слабкі знання методики виховання і навчання дітей із психофізичними порушеннями й некритично ставився до своєї роботи.

Критерій оцінювання навчально-дидактичного забезпечення

№ з/п	Критерії оцінювання	Макс. кількість балів за кожним критерієм
1	Відповідність мети і змісту	2
2	Оригінальність	1
3	Естетичність	1
4	Педагогічна цінність	2
5	Відповідність санітарно-гігієнічним вимогам	1
6	Наявність методичного опису з фото	3
	Всього	10

Критерій оцінювання гри для вихованців інклюзивної групи

12-15 балів. Здобувач правильно передбачив структуру проведення гри, визначив освітню, корекційно-розвивальну та виховну мету. Визначено можливі адаптації або, за необхідності, модифікації для залучення дитини з ООП до участі у грі. Описано роботу асистента вихователя щодо організації участі дитини з ООП у грі.

8-11 балів. Здобувач правильно передбачив структуру проведення гри, визначив освітню, корекційно-розвивальну та виховну мету. Не визначено можливі адаптації або, за необхідності, модифікації для залучення дитини з ООП до участі у грі. Нечітко описано роботу асистента вихователя щодо організації участі дитини з ООП у грі.

4-7 балів. Здобувач правильно передбачив структуру проведення гри, визначив освітню, корекційно-розвивальну та виховну мету. Не визначено можливі адаптації або, за необхідності, модифікації для залучення дитини з ООП до участі у грі. Не описано роботу асистента вихователя щодо організації участі дитини з ООП у грі.

0-3 бали. Здобувач розробив сценарій проведення гри, але не визначив всі необхідні види мети гри. Не описано спосіб залучення дитини з ООП до проведення гри, функції асистента вихователя у грі не уточнені.

**Перелік індивідуальної звітної документації
навчальної практики у спеціальних та інклюзивних групах ЗДО і навчально-
реабілітаційних центрів**

1. Щоденник педагогічної практики.
2. Індивідуальний (календарний) план роботи практиканта (вміщено у щоденнику практики).
3. Звіт про практику з аналізом умов для корекційної роботи на базі практики та із самооцінкою про проходження практики.
4. Характеристика студента з пропозицією оцінки, підписаний керівниками практики від бази практики.
5. Конспекти проведення двох занять у спеціальній групі з дітьми, що мають психофізичні порушення (оформлені на окремих аркушах). Кожний конспект має бути погоджений вихователем групи, проведення заняття має оцінюватися керівником практики від бази практики. Копії конспектів занять вихователів із сформульованою корекційно-розвитковою метою заняття, розробленими засобами адаптації/модифікації до двох занять в інклюзивній групі, витягом із журналу спостереження асистента вихователя на ці два дні та графіком роботи асистента вихователя на 1 тиждень.
6. Опис і фото навчально-дидактичного забезпечення, підготовлених для проведення одного заняття (оформлений на окремих аркушах).
7. Сценарій проведення гри для вихованців інклюзивної групи (на окремих аркушах). У інклюзивній групі сценарій має бути погоджений вихователем групи, проведення гри має оцінюватися керівником практики від бази практики.
8. Презентація для захисту практики перед комісією та загальна презентація від кожної бази практики (якщо на цій базі є два і більше здобувачів-практикантів).

Підсумковий контроль проводиться після завершенню практики. Диференційований залік з практики проводиться комісією кафедри реабілітації у присутності всієї навчальної групи у формі усної доповіді студента (презентації) або групової презентації про виконану під час практики роботу з урахуванням відповідей на запитання та оформлення звітної документації. У оцінюванні враховується пропозиція щодо оцінювання від керівника практики від бази.

Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

Документація повинна бути оформлена на стандартних аркушах білого паперу і подана на кафедру фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти у папці зі швидкозшивачем. Документація може бути подана в рукописному вигляді або надрукована на комп'ютері. Титульна сторінка звітної документації обов'язково має бути в комп'ютерному вигляді.

До диференційованого заліку з практики допускаються студенти, які виконали наступні вимоги:

- надали щоденник практики, затверджений відповідальним від кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти, підготували звіт про проходження практики;
- надали позитивні характеристики про проходження практики, підписані відповідальним від бази практики та затверджені печаткою, з рекомендованою оцінкою за практику від бази;
- надали для перевірки плани-конспекти проведених двох навчально-корекційних занять у спеціальній групі для дітей з особливими освітніми потребами або засобів адаптації/модифікації до двох занять в інклюзивній групі з витягами із журналу спостережень асистента вихователя на ці два дні та графіком роботи асистента на один тиждень;
- представили виготовлені наочно-дидактичні матеріали для проведення корекційних занять або заходів з їх методичним описом;
- надали для перевірки сценарій проведення гри в інклюзивній групі із залученням дитини з ООП;

- не отримали серйозних зауважень про порушення трудової та навчальної дисципліни.

Група студентів-практикантів, які проходили практику в одному закладі дошкільної освіти або НРЦ, до звітної конференції готує:

Фотогазету чи відео-презентацію роботи під час педагогічної практики.

Загальні критерії оцінювання професійно-практичних досягнень здобувача-практиканта

оцінка	Критерій оцінювання
«відмінно»	Виконано повний обсяг програми навчальної практики у спеціальних та інклюзивних групах ЗДО і НРЦ та індивідуального плану здобувача-практиканта. Активне креативне включення в навчально-виховний процес. Творчий підхід до написання конспектів і проведення навчально-корекційних занять у спеціальній групі або засобів адаптації/модифікації до занять в інклюзивній групі із витягами із журналу спостережень асистента вихователя на ці два дні та графіком роботи асистента на 1 тиждень, а також до написання сценарію гри в інклюзивній групі. Виготовлено наочно-дидактичний матеріал, який відповідає педагогічним і гігієнічним вимогам. Вчасно здана звітна документація. Успішна презентація звіту.
«добре»	Виконано повний обсяг програми навчальної практики у спеціальних та інклюзивних групах ЗДО і НРЦ та індивідуального плану здобувача-практиканта. Під час проведення навчальних занять допущені незначні помилки, засоби адаптації/модифікації не повністю враховують вікові та психофізичні особливості дитини з ООП. Наочний матеріал потребує покращення. Невпевнена презентація звіту.
«задовільно»	Виконано повний обсяг програми навчальної пропедевтичної практики та індивідуального плану здобувача-практиканта. Включення здобувача-практиканта у навчально-виховний процес відбувалося на вимогу керівників практики. Поверхнева підготовка до проведення занять та гри, визначених програмою, засоби адаптації/модифікації не в повній мірі сприяли досягненню мети заняття. Виготовлені навчально-дидактичні матеріали мають не достатньо естетичний вигляд. Нечітка презентація звіту.
«незадовільно»	Не виконаний обсяг програми навчальної практики та індивідуального плану здобувача. Відсутність інтересу до включення у навчально-виховний процес. ІНДЗ не виконано, Звітну документація представлено не в повному обсязі. Здобувач-практикант поки що не спроможний до виконання фахової діяльності.

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок здобувачів з навчальної практики у спецгрупах ЗДО здійснюються за 100-бальною шкалою у процесі підсумкового контролю та вносяться до залікових відомостей, залікових книжок.

Здобувачам, які одержали з практики оцінку менше 60 балів ("незадовільно"), може призначатися повторне проходження практики або повторний залік у термін, визначений деканом факультету здоров'я та фізичного виховання.

Повторний залік з практики складається комісії від кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти.

**Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання
у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС**

Сума балів	Оцінка ЄКТС	оцінка за національною шкалою	
		екзамен, диф. залік	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано
35-59	FX	незадовільно	
0-34	F		

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Зміст та завдання навчальної практики у спеціальних та інклюзивних групах ЗДО та НРЦ

Ознайомлення з роботою та вивчення корекційно-розвивального середовища спеціальних груп дошкільних навчальних закладів

1. Ознайомлення з організацією роботи спеціальних або інклюзивних груп дошкільного навчального закладу, участь у бесідах з керівниками та педагогічними працівниками цих установ.

Самостійному проведенню навчально-виховного процесу в групі передують ознайомлення здобувачів-практикантів з дошкільним закладом, організацією його роботи. Практика розпочинається із бесіди здобувачів з керівником дошкільної установи, у ході якої практиканти отримують загальні відомості про заклад дошкільної освіти (його тип, вид, контингент вихованців, основні напрями навчально-виховної роботи з дітьми, пріоритетні завдання, на розв'язання яких спрямована робота дошкільного закладу), дізнаються, на основі якої програми здійснюється навчання і виховання дошкільнят та які форми планування навчально-виховної роботи прийняті в дошкільному закладі. Керівник ЗДО або НРЦ проводить також інструктаж здобувачів щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку.

2. Ознайомлення з особливостями розподілу обов'язків і професійного співробітництва педагогічних працівників закладу в процесі забезпечення ефективної навчально-корекційної та корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими потребами.

3. Аналіз змісту і структури корекційно-розвивального середовища закладу: обладнання, добір дидактичного матеріалу (демонстраційного та роздаткового), його відповідності педагогічним, психологічним і гігієнічним вимогам.

Спостерігаючи педагогічний процес, практикант ознайомлюється також із методичним та дидактичним забезпеченням навчально – виховного процесу: аналізує наявні в групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал, що зберігається у методичному кабінеті дошкільного закладу, а також можливі умови їх використання у подальшій діяльності під час педагогічної практики.

4. Аналіз змісту і структури корекційно-розвивального середовища закладу: ресурси, наявність фахівців, які опікуються дітьми з особливими освітніми потребами, матеріально-технічне забезпечення закладу, його відповідність особливим потребам дітей відповідно до нозології вад.

Основним змістом роботи здобувачів-практикантів протягом першого тижня педагогічної практики є спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя – наставника. Здобувач-практикант вивчає режим життя групи, специфіку організації життєдіяльності дітей молодшого, середнього або старшого дошкільного віку. Особливу увагу слід звернути на своєрідність організації педагогічного процесу в тій віковій групі, в якій здобувач проходить педагогічну практику: комплектування групи, організацію інтер'єру групових приміщень, стиль педагогічного спілкування вихователя-наставника, розподіл обов'язків між персоналом групи тощо. Доцільно проаналізувати перспективні та календарні плани роботи групи за 1-2 місяці, що передують початку практики, зорієнтуватися у змісті програми для відповідної вікової групи.

5. Ознайомлення з індивідуальними планами роботи вихователів спеціальних або інклюзивних груп ЗДО або НРЦ, графіками роботи асистента вихователя інклюзивної групи, іншою документацією педагогічних працівників закладу, засобами, які вони використовують у своїй діяльності.

Здобувач-практикант має щодня ознайомлюватися з планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь, у бесіді з педагогом виявляти доцільність і відповідність програмі накреслених завдань, обраних вихователем форм, методів та прийомів роботи з дітьми. Спостерігаючи за роботою вихователя-наставника, практикант веде щоденник, у якому зазначає всі важливі для аналізу і власного використання аспекти педагогічного процесу.

Важливою частиною педагогічної діяльності вихователя є підготовка і проведення занять з дітьми у спеціальній групі (спільна робота з асистентом вихователя в інклюзивній групі). Здобувач-практикант залучається до процесу підготовки занять (допомагає готувати та розмішувати дидактичний матеріал, створювати в групі умови для проведення заняття тощо), обговорює відвідане заняття з вихователем-наставником, фіксуючи у щоденнику розгорнуту якісну оцінку заняття, а також власні творчі ідеї щодо навчання дітей дошкільного віку, що виникли у процесі перегляду заняття та його обговорення.

6. Вивчення особливостей роботи установ з родинами дітей з особливими освітніми потребами.

7. Ознайомлення з організацією співпраці цих установ з громадськими організаціями, волонтерами, спонсорами.

8. У випадку проведення практики в дистанційному форматі здобувач вивчає інформацію на сайтах закладів освіти, яку надає керівник практики від кафедри, а також аналізує відеоролики про роботу з дітьми-дошкільнятами з ООП, які надає керівник практики від кафедри.

Корекційно-розвивальна робота здобувача-практиканта

1. Встановлення контакту здобувача-практиканта з дітьми з особливими потребами.

2. Корекційно-розвивальна робота здобувача-практиканта у ролі вихователя спеціальної групи або асистента вихователя інклюзивної групи ЗДО, організація режимних моментів, спостереження за дітьми.

3. Проведення здобувачами-практикантами двох занять з дітьми спільно з вихователем, їх аналіз та самоаналіз або підготовка та використання на двох заняттях у інклюзивній групі засобів адаптації/модифікації; підготовка записів у журнал спостережень роботи асистента вихователя на ці два дні та графіку роботи асистента вихователя на 1 тиждень.

4. Виготовлення навчально-дидактичного матеріалу для проведення навчально-корекційних занять.

5. Проведення здобувачем гри для вихованців інклюзивної групи із залученням до гри дитини з ООП, здобувач виконує роль асистента вихователя.

6. Встановлення контакту з іншими фахівцями, що здійснюють корекційну роботу з дітьми (логопед, інструктор ЛФК, психолог), та батьками дітей.

7. У випадку проведення практики в дистанційному режимі здобувач готує конспекти двох занять у спеціальній групі та сценарій однієї гри в інклюзивній групі, які він здає для перевірки керівнику практики від кафедри.

6.2. Організація і проведення практики

Навчальну практику у спеціальних та інклюзивних групах ЗДО і НРЦ здобувачі проходять у спеціальних групах ЗДО м. Ужгорода (або за місцем проживання здобувача з дозволу кафедри) на посаді вихователя спецгрупи або в інклюзивних групах ЗДО на посаді асистента вихователя. У кожному спеціальному ЗДО м. Ужгород є по дві спецгрупи для дітей різних нозологій. Під час практики студенти знайомляться з організацією та змістом роботи спеціальних груп ЗДО обох спрямувань, змістом та плануванням роботи педагогічних працівників установ.

Також програмою практики передбачено ознайомлення із системою роботи спеціальної дошкільної групи для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку у Чинадіївському дошкільному навчальному закладі (дитячому будинку) інтернатного типу Закарпатської обласної ради (1 день).

Керівництво практикою здійснюють викладачі кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти і відповідальні працівники установи - бази практики.

Режим роботи здобувачів під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

Тривалість робочого дня здобувача-практиканта – 6 годин. Робочий день розпочинається о 8 год., закінчується о 14 год. (перша зміна). Друга зміна розпочинається о 12 год., закінчується о 18 год.

На період практики в кожній підгрупі здобувачів (на кожній базі практики) призначається староста, який веде облік відвідування здобувачами практики, організовує і координує роботу підгрупи, виконує доручення керівника практики, методистів, адміністрації і працівників базового навчального закладу чи установи щодо організації та перебігу практики, інформує здобувачів про консультації, семінари.

Послідовність реалізації завдань практики здобувач визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється викладачем та керівником від бази практики (вихователем, методистом). Кожен здобувач працює відповідно до свого індивідуального плану.

Обов'язки керівників навчальної практики від кафедри:

1. Вирішувати основні організаційні питання щодо забезпечення студентів базою проведення навчальної практики у спеціальних та інклюзивних групах ЗДО та НРЦ.

2. Організувати і вчасно провести настановчу конференцію, провести інструктаж про порядок проходження практики, висвітлити питання охорони праці та заходи безпеки; надати необхідну документацію: направлення, програму, щоденник, індивідуальні завдання.

3. Надавати допомогу у складанні календарних планів практики, здійснювати контроль за виконанням здобувачами програми практики.

4. Періодично відвідувати базові установи з метою надання методичної допомоги здобувачам-практикантам.

5. Одержувати зворотній зв'язок від фахівців, до яких прикріплені здобувачі-практиканти, з метою своєчасного виявлення та уточнення особливостей та якості проходження здобувачами практики.

6. Надавати методичну допомогу в складанні й оформленні звітної документації.

7. Підводити підсумки практики на підсумковій конференції, провести залік з практики і виставити оцінку, яка є підставою для зарахування чи не зарахування практики, вчасно оформити всю необхідну документацію.

Обов'язки керівників від бази практики

Керівниками від бази практики є керівники або методисти закладів дошкільної освіти або НРЦ, призначені наказом керівника установи. Керівники від бази навчальної практики працюють у тісному контакті з керівниками практики від кафедри.

Керівник від бази практики повинен знати мету і завдання навчальної практики у в закладі, програму проведення практики та плани роботи здобувачів на практиці. На початку практики керівник від бази практики проводить інструктаж з техніки безпеки і знайомить здобувачів із графіком роботи установи. Обов'язково нагадує про обов'язковість дотримання норм і правил професійної етики при контакті з особами, що мають психофізичні порушення. Необхідно проінформувати здобувачів про структуру закладу, охарактеризувати допоміжні служби і кабінети, ознайомити з особливостями ведення відповідної документації. Керівник від бази практики розподіляє здобувачів по робочих місцях, визначає фахівців, під контролем і за допомогою яких вони будуть працювати. Він здійснює безпосередній щоденний контроль за роботою здобувачів у період навчальної практики.

Керівник від бази практики повинен створити умови для формування практичних навичок згідно плану роботи здобувачів. Спільно з керівником від кафедри він контролює якість оформлення та ведення документації, сприяє забезпеченню необхідними методичними матеріалами та технічними засобами для проведення занять, стежить за якістю ведення щоденників практики, рівнем засвоєння практичних умінь, контролює дотримання здобувачами трудової дисципліни.

По завершенню практики керівник від бази практики та керівник установи засвідчує особистим підписом і печаткою установи щоденник навчальної практики з датами прибуття на практику і вибуття з практики. Крім того, базовий керівник підписом засвідчує проведення двох навчального-корекційних занять та однієї гри здобувачами, які проходили практику у спеціальній групі, використання засобів адаптації/модифікації до двох занять в інклюзивній групі, витягів із журналу спостережень асистента вихователя за ці два дні, графіку роботи асистента вихователя на 1 тиждень та проведення гри в інклюзивній групі, а також виготовлення навчально-дидактичного матеріалу. Керівник від бази практики підписує та засвідчує печаткою характеристику здобувача-практиканта.

Обов'язки здобувачів при проходженні практики

До початку практики здобувачі одержують від керівника консультацію щодо мети, завдань, бази, де проходитиме практика; оформляють щоденник, індивідуальний план роботи на практиці та всі необхідні документи.

Перед початком практики здобувачі повинні отримати медичну довідку з дозволом роботи у освітніх закладах.

Здобувачі зобов'язані своєчасно прибути на базу практики, доповісти керівнику від бази практики про прибуття, отримати інструкції про особливості проходження практики в закладі, який є базою практики, інформацію про заходи з охорони праці та техніки безпеки. Практична діяльність здобувачів складається із щоденної 6-ти годинної роботи на базі практики.

Здобувачі обов'язково мають змінне взуття та відповідний одяг.

Здобувачі-практиканти у повному обсязі виконують усі завдання, передбачені програмою практики і вказівками їх керівників. Вони сумлінно ведуть записи у щоденнику навчальної практики за встановленою формою.

Здобувачі зобов'язані вивчити та суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та гігієни, професійної етики. Вони несуть повну відповідальність за доручену роботу.

За період навчальної практики, крім корекційних заходів, здобувачі повинні брати участь у просвітницькій роботі та виховних заходах, які проводяться на базі практики, у виробничих нарадах, науково-практичних конференціях тощо.

Здобувачі зобов'язані своєчасно представляти звіти та складати залік з практики.

Здобувачі можуть самостійно з відповідним обґрунтуванням та дозволом кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти вибирати для себе місце проведення практики.

6.3. Календарний розподіл завдань практики (орієнтовний)

Зміст навчальної практики орієнтовно розподіляється таким чином:

1 день на базі практики

Знайомство з системою роботи ЗДО або НРЦ, де надаються корекційні послуги дітям із особливими освітніми потребами у спеціальних або інклюзивних групах, матеріально-технічним, методичним та кадровим забезпеченням.

Бесіда з керівником установи та педагогічними працівниками, що здійснюють корекційну роботу про специфіку діяльності установи. Уточнення питання про конкретну програму, за якою працює заклад, та ознайомлення з режимом роботи.

Обговорення участі здобувачів-практикантів у роботі педагогічного колективу на період практики.

Складання індивідуального плану роботи здобувача-практиканта на період практики в даній установі.

Бесіда з педагогічними працівниками, знайомство з дітьми, встановлення комунікації з дітьми, що мають порушення різної нозології, з метою вивчення індивідуальних особливостей цих дітей.

2 день на базі практики

Ознайомлення з документацією вихователів, асистентів вихователів та корекційних педагогів.

Ознайомлення зі змістом і структурою корекційно-розвивального середовища в закладі: обладнання кімнат для групових та індивідуальних занять, кімнати для відпочинку, наявність наочно-дидактичних матеріалів (демонстраційних та роздаткових), обладнання ігрової зони, наявність приміщень для проведення ЛФК. Аналіз ресурсів (матеріальних, людських), які використовуються для ефективного навчання, виховання та корекційно-розвивальної роботи з дітьми з особливими потребами.

Вивчення способів організації корекційно-розвивальної роботи в установі, розподілу обов'язків між педагогічними працівниками, особливостей професійного співробітництва різних фахівців у процесі забезпечення ефективної навчально-корекційної та корекційно-виховної роботи з дітьми, що мають порушення різної нозології.

Спостереження за роботою педагогічних працівників та поведінкою дітей.

З'ясування психолого-педагогічних особливостей взаємодії корекційних педагогів з родинами дітей з особливими освітніми потребами.

3-5 день на базі практики

Виготовлення дидактичного матеріалу для проведення навчально-розвивальних занять або корекційно-виховних заходів (в одній із спецгруп ЗДО або НРЦ, в інклюзивній групі ЗДО).

Підготовка конспекту одного навчально-корекційного заняття для дітей з особливими освітніми потребами., розробка засобів адаптації/модифікації для одного заняття в інклюзивній групі.

Участь у проведенні навчально-корекційного заняття спільно з вихователем та корекційними педагогами (спільно з асистентом вихователя у інклюзивній групі).

Самостійне проведення ігор, прогулянок, дотримання режимних моментів з дітьми з особливими освітніми потребами.

1-3 день другого тижня

Підготовка конспекту ще одного навчально-корекційного заняття з іншого розділу програми для дітей з ООП у спецгрупі (розробка ще одного комплекту засобів адаптації/модифікації для використання на занятті в інклюзивній групі).

Проведення навчально-корекційного заняття спільно з вихователем та корекційними педагогами.

Підготовка сценарію та проведення гри для вихованців інклюзивних груп ЗДО.

Самостійне проведення ігор, прогулянок, дотримання режимних моментів з дітьми з особливими потребами.

4 день другого тижня

Ознайомлення студентами денної форми із системою роботи спеціальної дошкільної групи для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку у Чинадіївському дошкільному

навчальному закладі (дитячому будинку) інтернатного типу Закарпатської обласної ради (опис вражень у щоденнику). Здобувачі заочної форми навчання працюють на базі практики відповідно до індивідуального плану.

5 день другого тижня

Оформлення звітної документації. Підготовка звіту про проходження практики (у формі презентації від групи студентів).

6.4. Самостійна робота

Завдання для самостійної роботи

1. Вивчити і описати умови діяльності установи для дітей з ООП.
2. Скласти індивідуальний план роботи здобувача-практиканта.
3. Вивчити та проаналізувати розвивальне середовище закладу для дітей з особливими освітніми потребами (матеріальні, кадрові ресурси).
4. Вивчити, проаналізувати особливості професійної взаємодії різних фахівців (корекційних педагогів, вихователів, психолога, інструктора ЛФК) щодо корекції порушень розвитку у дітей.
5. Виготовлення навчально-дидактичного матеріалу
6. Підготувати конспекти для проведення двох навчально-корекційних занять для дітей з ООП у спеціальній групі, засобів адаптації/модифікації до двох занять в інклюзивній групі разом з витягами із журналу спостережень асистента за ці два дні та графіку роботи асистента на 1 тиждень.
7. Підготувати сценарій та провести гру для вихованців інклюзивної групи. Якщо здобувач проходить практику у закладі, де немає інклюзивної групи, то підготувати рухливу гру для вихованців спеціальної групи.
8. Оформити звітну документацію.

6.5. Індивідуальне завдання

Виготовлення навчально-дидактичного матеріалу (обладнання) для проведення навчально-корекційного заняття на базі практики. Підготувати методичний опис виготовленого навчально-дидактичного матеріалу

7. ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час практики використовуються методи самостійної роботи здобувача: розробка конспектів занять у спеціальній групі, розробка засобів адаптації/модифікації в інклюзивній групі, виготовлення одного навчально-дидактичного забезпечення для проведення заняття, розробка сценарію проведення гри в інклюзивній групі із залучення дитини з ООП та описом ролі асистента вихователя у проведенні гри, інші завдання практики.

8. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: комп'ютер або ноутбук, проектор (якщо є у закладі)

Обладнання: розвиваюче середовище групового приміщення

Програмне забезпечення: робоча програма практики

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Беленька Г. В. Здоров'я дитини – від родини. Монографія / З. Г. В. Беленька, О. Л.

Богініч, М. А. Машовець. – К.: СПД Богданова А. М., 2006. – 220 с.

3. Богініч О. Л. Сутність здоров'язберігаючого середовища у життєдіяльності дітей дошкільного віку / Л. О. Богініч // Вісник Прикарпатського університету.–Івано-Франківськ:Педагогічний інститут ПНУ імені В.Стефаника, 2008. – С. 191–199. – (Серія “Педагогіка”; вип. 17-18).

4. Богініч О. Л. Проблема наступності дошкільної та початкової освіти у фаховій підготовці / О. Л. Богініч // Гуманізація навчально-виховного процесу: Зб. наукових праць (Спецвипуск): матеріали Всеукр. наук.-практ. конференції [“Реалізація принципу наступності дошкільної та початкової ланок у контексті суб’єктивної парадигми освіти”] / за заг. ред. проф. В. І. Сипченка. – Слов’янськ: Видавничий центр СДПУ, 2007. – С. 8–16.

5. Богініч О. Л. Фізичне виховання дітей дошкільного віку засобами гри: навч. посіб. / О. Л. Богініч; М-во освіти і науки України, НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2-ге вид. – К.: НПУ, 2007. – 140 с.

6. Богуш А. М. Методика навчання дітей української мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / А. М. Богуш. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Видавничий дім “Слово”, 2008. – 440 с.

7. Богуш А.М. Готуємо руку дитини до письма / А. М. Богуш. – 3-тє вид., зі змін. і доповн./ Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 108 с.

8. Богуш А. М. Методика навчання дітей української мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / А. М. Богуш. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Видавничий дім “Слово”, 2008. – 440 с.

9. Богуш А. М. Готуємо руку дитини до письма / А. М. Богуш. – 3-тє вид., зі змін. і доп. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 108 с.

10. Бурова А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку / А. П. Бурова. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 256 с.

11. 11.Верховинець В. М. Весняночка / В. М. Верховинець. – К.: Музична Україна, 1989. – 342 с.

12. Вільчковський Е. С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах: навч.-метод. посіб. / Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 128 с.

13. Гавриш Н. В. Художнє слово та дитяче мовлення: навч.-метод. посіб. / Н. В. Гавриш. – Донецьк, 1998.

14. Гончаренко А. М. Розвиток мовленнєвої компетентності старших дошкільників: навч.-метод. посіб. до Базової програми розвитку дитини дошкільного віку “Я у Світі” / А. М. Гончаренко. – К.: Світич, 2009. – 160 с. – Бібліогр.: с. 150-151.

15. Денисенко Н. Ф., Витоки здоров'я дитини: навч.-метод. посіб. / Н. Ф. Денисенко, Л. В. Лиходід, С. В. Лупінович, А. Ф. Михайличенко. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 160 с.

16. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від 3 до 7 років /наук. кер.: О. В. Проскура, Л. П. Кочина, В. У. Кузьменко. – 2-ге вид., доопрац., доповн. – К.: Богдана, 2003. – 326 с.

17. Долинна О. П. Про організовану і самостійну діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі / О. П. Долинна, О. В. Низковська // Дошкільне виховання. – 2010. – № 10. – С. 7–15.

18. Долинна О. П. Організована навчально-пізнавальна діяльність дітей у дошкільному закладі / О. П. Долинна, О. В. Низковська // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2010. – № 7. – С. 14–26.

19. Зайцева Л. І. Формування математичної компетентності старших дошкільників: метод. посіб. / Л. І. Зайцева. – Харків: Веста: Ранок, 2008. – 160 с.

20. Калмикова Л. О., Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку: монографія / Л. О. Калмикова, Н. В. Марченко, С. Д. Дем’яненко, Л. А. Порядченко. – К.: Вид-во “ПП Медведєв”, 2007. – 304 с.

21. Ладивір С. О., Виховання гуманних почуттів у дітей / С. О. Ладивір, О. П. Долинна, В. В. Котирло, С. Є. Кулачківська, С. П. Тищенко, О. О. Вовчик-Блакитна, Ю. О.

Приходько [за наук. ред. Т. Піроженко, С. Ладивір, Ю. Манилюк] / – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 168 с. – (Серія “Дитина замовляє розвиток”).

22. Лохвицька Л. В. Дошкільникам про основи здоров'я: навч.-метод. посіб. / Л. В. Лохвицька, Т. К. Андрущенко. – 2-ге вид., оновл. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 192 с.

23. Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи: Збірник методичних матеріалів / [авт.-упоряд.: О. П. Долинна, А. П. Бурова, О. В. Низковська, Т. П. Носачова]. – Тернопіль: Мандрівець, 2011. – 480 с.

24. Піроженко Т. О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника / Т. О. Піроженко. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 152 с.

25. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку: навч.-метод. посіб. / Т. О. Піроженко. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 136 с.

26. Поніманська Т. І., Козлюк О. А., Марчук Г. В. Виховання людяності (До Базової програми розвитку дитини дошкільного віку “Я у Світі”): метод. посіб. – К.: Міленіум, 2008. – 138 с.

27. Українська мозаїка. Посібник-хрестоматія / упоряд.: О. П. Долинна, О. В. Низковська, Н. І. Вакулєнко, О. А. Копейкіна. – К.: АВДІ, 2008. – 256 с.: іл.

28. Шевчук А. С. Дні мистецтва в дитсадку / А. С. Шевчук // Дошкільне виховання. – 2008. – № 2. – С. 20-21.

29. Шевчук А. С. Новації в мистецькому вихованні дошкільників // Інноваційна практика в роботі вихователя ДНЗ: метод. посіб. / Н. Дятленко, А. Гончаренко, А. Шевчук та ін. – К.: Шкільний світ, 2010. – 128 с. – С. 43–66.

30. Шевчук А. С. Розвиток дошкільнят в музично-руховій діяльності: навч.-метод. посіб. / А. С. Шевчук. – К.: Шкільний світ, 2006. – 128 с.

31. Сухорукова Г.В., Дронова О.О., Голота Н.М., Янцур Л.А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі. Підручник. За заг.ред. Г.В. Сухорукової. – К.: Видавничий Дім „Слово”, 2010. – 376с.

32. Щербакова К.Й. Методика формування елементів математики у дітей дошкільного віку. - К.: Видавництво Європейського університету, 2011.- 392 с.

Допоміжна література

1.Єжова Т.С. Соціальна реабілітація дітей-інвалідів: навч. пос. / Т.Є. Єжова. – К.: Київ. Універ-т ім. Б. Грінченка., 2011. - 284 с.

2.Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки: навч. посібник / С.П. Миронова, О.В. Гаврилов, М.П. Матвєєва за заг. ред. С.П.Миронової – Кам'янець-Подільський нац. університет ім. І. Огієнка, 2010. – 264с.

3.Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології: навч. посібник. – К.: Вища школа, 1994. – 143с.

4.Матвєєва М.П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку : навчально-методичний посібник / М.П. Матвєєва, С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. – 164 с.

5.Миронова С.П. Олігофренопедагогіка. Компактний навчальний курс : навчальний посібник / С.П. Миронова. - Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2008. – 204 с.

6.Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник / В.М. Синьов. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – Частина I : Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). – 238 с.

7. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник / В.М. Синьов. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – Частина 2 : Навчання і виховання дітей. – 224 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Сайт Міністерства освіти і науки України <http://mon.gov.ua>

2. Сайт МОН, сторінка «Дошкільна освіта дітей з особливими потребами» <http://mon.gov.ua/ua/activity/education/6917/>
3. Сайт інститут інноваційних технологій та змісту освіти України <http://iitzo.gov.ua>
4. Сайт корисних методичних матеріалів для педагогів <http://metodportal.net->
5. Освітній портал України www.pedpresa.com
6. Портал освітян України напряму «МЦФЕР:Освіта» www.pedrada.com.ua/
7. YOUTUBE канал відеоматеріалів «Дошкільня Хмельниччини» www.youtube.com/watch
8. Всеукраїнська громадська організація «Асоціація працівників дошкільної освіти»
Газета «Дошкільня.У» <http://www.dnz.com.ua/#!/present/cxsb>
9. Типове положення про методичний кабінет дошкільного навчального закладу Наказ № 1070 від 09.11.2010 р. <http://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/10413/>
10. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту № 1352 від 30.11.2012) <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00>
11. Інструктивно-методичні рекомендації «Щодо організації діяльності закладів освіти, що забезпечують здобуття дошкільної освіти у 2019/2020 н.р.» <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/65086/>
12. Інструктивно-методичний лист «Про затвердження Інструкції з організації харчування дітей у дошкільних навчальних закладах» (Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту N 202/165 (0440-13) від 26.02.2013 <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0523-06>
13. Про організацію додаткових освітніх послуг у дошкільних навчальних закладах. <http://www.google.com.ua/url?url=http://www.mon.gov.ua>
14. Типова інструкція з діловодства у загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів і форм власності від 28.02.13 № 1/9-152 http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36933/
15. Інструктивно-методичні рекомендації «Про організовану і самостійну діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі» <http://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/9091/>
16. Електронна онлайн-бібліотека. Інноваційні технології http://ualib.com.ua/b_136.html.
17. <https://doshkilnardgu.webnode.com.ua/news/virobnicha-praktika-studentiv-4-kursu-u-dnz/>
18. <https://sites.google.com/site/krempeddoshk/pedagogicna-praktika>
19. https://ifk.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2018/04/Metod-rek_0.pdf
20. <https://www.pedrada.com.ua/news/4954-metodichn-rekomendats-shchodo-organizatsiy-diyalnost-zakladv-doshkilno-osviti-u-20192020>
21. Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти в 2020/2021 н.р.: лист МОН України від 31.08.2020 № 1/9-495. URL: https://deponms.carpathia.gov.ua/uploads/newdocs/1_9-495-MON.pdf
22. Про затвердження порядку організації інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти: постанова КМУ від 10.04.2019 № 530. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-organizaciyi-diyalnosti-inklyuzivnih-t100419?fbclid=IwAR02N4uVbuhDJ3UKYOjsYqi9Ger4K_Z-KeJgoszdA6dpEFinZ_v_f2RWpIA
23. Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої та дошкільної освіти: наказ МОН України від 08.06.2018 № 609. URL: <https://deponms.carpathia.gov.ua/uploads/newdocs/NMO609.pdf>
24. Про окремі питання діяльності закладів дошкільної освіти у 2023/2024 навчальному році. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/64e/462/3ba/64e4623bad9ac145595619.pdf>

**Методичний опис
навчально-дидактичного забезпечення**

1. Фото виготовленого навчально-методичного забезпечення, його назва.
2. Опис виготовленого навчально-методичного забезпечення (кількість предметів, що входять до комплекту, матеріал, з якого він виготовлений, особистий внесок практиканта у його виготовлення).
3. З якою метою цей комплект був виготовлений? Як він був використаний? (описати прийоми його застосування).
4. Яка була ефективність його використання (був створений позитивний емоційний настрій на занятті, вихованці краще і швидше сприйняли нове поняття, для розвантаження через гру з предметами НДЗ тощо)?
5. Де ще можна використати виготовлене навчально-дидактичне забезпечення (на заняттях з іншою тематикою, під час дидактичних ігор, для створення розвиваючого середовища в груповому приміщенні тощо).

Структура конспекту у спеціальній групі

1. Тема заняття.
2. Вікова група
3. Нозологія порушення вихованців.
4. Програма розвитку дітей дошкільного віку, згідно з якою проводиться заняття, та лінія розвитку.
5. Мета заняття (освітня, корекційно-розвиткова, виховна).
6. Обладнання.
7. Зміст заняття із вказанням слів вихователя та можливих відповідей вихованців; передбачити нервово-психологічну підготовку вихованців до заняття на початку заняття та підведення підсумків (рефлексію) при завершенні заняття. Тривалість розрахувати з врахуванням віку та нозології порушень вихованців.

При підготовці конспекту дотримуватися принципу академічної доброчесності.

Приклад оформлення адаптації/модифікації до проведення заняття в інклюзивній групі

1. Ксерокопія конспекту вихователя до цього заняття.
2. Вікова група, кількість вихованців у групі.
3. За якою Програмою для дітей дошкільного віку та за якою лінією розвитку передбачене це заняття.
4. Кількість вихованців з ООП, нозологія порушення.
5. Корекційно-розвиткова мета для вихованців з ООП.
6. Засоби адаптації/модифікації (індивідуальні завдання, картки із зображеннями тощо).
7. Вказати, де і як під час проведення заняття ці засоби використовувалися.

Щоденний план роботи та щоденник спостереження
асистента вихователя ПІБ
на «__» _____ 2023 р

Вид діяльності	Тема, мета	Зміст роботи адаптація/модифікація	Особливості поведінки	Примітка
За режимом: 8.00-8.30 ранкова зустріч				
8.30-9.00 сніданок ...				
заняття		1. Підготувати індивідуальне завдання. 2. Підготувати картки із зображенням...		

Графік роботи
асистента вихователя ПІБ
з «__» _____ по «__» _____ 2023р

День тижня	Зміст роботи
Понеділок	8.00-8.30 – ранкова зустріч 8.30-9.00 – сніданок 9.00-9.30 – заняття ... Всього за день - ____ год.
Вівторок	
Середа	
Четвер	
П'ятниця	

Разом за тиждень _____ год.

Ознайомлений (а) _____ один з батьків дитини

Щодня може бути неоднакова кількість годин, але за тиждень має вийти **36 годин**
(тижневе педагогічне навантаження асистента вихователя).

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)